

המוקד להגות הפרט

HAMOKED Center for the Defence of the Individual

هموكيد - مركز الدفاع عن الفرد

תאריך: 28.2.2011
בתשובה נא לציין: 49887

בפקס 02-5681670

לכבוד
גב' שרה בן שאול וייס
נציבת ההשגות
ועדת ההשגה לזרים
משרד הפנים
ירושלים

הנדון: השגה בגין סירוב לרישום על פי תקנה 12 לתקנות הכניסה לישראל
הגב' _____ ב', מחוסרת מעמד
באמצעות הוריה, _____ ס', ת"ז _____ וגב' _____
ס', ת"ז _____
תמ"ש 29980/08

השגה זו מוגשת בשל סירוב משרד הפנים לרשום את מרשתי, **ילידת ישראל, בת של תושבי קבע בישראל**, במרשם האוכלוסין הישראלי כתושבת קבע בישראל. סיבת הסירוב הינה היותה של מרשתי בגירה בעת הגשת הבקשה לרישומה. זאת, למרות שעניין בגירותה של מרשתי היה ידוע למשרד הפנים עוד בעת טיפולו בבקשה לרישום, כאשר הפנה את מרשתי לקבלת פסק דין הצהרתי מבית משפט לענייני משפחה. להלן נטען, כי התנהלות זו של משרד הפנים נגועה בחוסר תום לב מובהק, והפרת הבטחה מינהלית. כמו כן נטען, כי מרשתי זכאית לרישום במעמד של תושבת קבע, לאור תקנה 12 לתקנות הכניסה לישראל, התשל"ד-1974.

ואלו טעמי ההשגה:

רקע עובדתי ומיצוי הליכים

1. הגב' _____ ב' (להלן גם: _____) נולדה בירושלים ביום 12.1.1985. הוריה, מר _____ ס', ת"ז _____ וגב' _____ ס', ת"ז _____, הינם תושבי קבע של מדינת ישראל.
2. לאחר הלידה, מפאת מצבם הכלכלי הקשה של ההורים, לא היה באפשרותם לשלם עבור האשפוז בבית החולים. מהפחד שיפעילו נגדם סנקציות בעת השחרור, ברחו בני הזוג מבית החולים עם התינוקת. רק בשנת 2001 הצליחה המשפחה להסדיר את החוב מול בית החולים ולקבל לידה את הודעת הלידה עבור הבת _____ . חשוב להדגיש כי ללא הודעת הלידה מבית החולים, לא ניתן להירשם במרשם אוכלוסין כלשהוא, לפיכך נותרה ב' _____ מחוסרת מעמד ואינה רשומה באף מרשם אוכלוסין, כולל המרשם בגדה.

הודעת הלידה מצ"ב ומסומנת א.

3. הרקע ממנו מגיעה הגבי ב' _____ הינו רקע של משפחה הנמצאת בתחתית הסולם החברתי-כלכלי. כפי שהוזכר כבר קודם, הגבי ב' _____ גדלה במשפחה אשר סבלה ועדיין סובלת ממצוקה כלכלית קשה ביותר. כתוצאה מכך, חוו ילדי המשפחה, ובכללם ב' _____, הזנחה של ההורים, בנוסף לעוני בו הם חיו. אחד הביטויים לכך הוא נשירת כל הילדים במשפחה מביה"ס לפני סיום כיתה ב', בשל אי יכולתם של ההורים לממן עבורם ציוד וספרים. בנוסף לכך, נאלצה המשפחה לעבור דירה לעתים תכופות, וזאת בשל אי-יכולתם של ההורים לשלם שכר דירה. במצב דברים זה של הורים לא מתפקדים, ניתן להבין את העיכוב בהסדרת רישומה של ב' _____ במרשם האוכלוסין הישראלי.

4. בחודש מאי 2002 נישאה ב' _____ למר _____ ב', אזרח ישראלי, וממנו נולדו לה ארבעה ילדים, כולם אזרחים ישראלים. מיד לאחר שנשא, פנה מר ב' _____ בשם בת זוגו ללשכת משרד הפנים שבירושלים המזרחית (להלן: **הלשכה**) בניסיון להסדיר את רישומה במרשם האוכלוסין הישראלי. לשם כך הוא נדרש להמציא מסמכים שונים ובכלל זה פסק דין הצהרתי, שקובע שבני הזוג ס' הם אכן הוריה הביולוגיים של ב' _____ . בשל העלות הגבוהה של הגשת בקשה לפסק דין הצהרתי לבית משפט, עלות שהמשפחה לא יכלה לעמוד בה באותה עת, לא הומצא פסק דין שכזה.

5. ביום 17.1.2008, עם תחילת טיפול המוקד להגנת הפרט (להלן: **המוקד**) בעניינה של ב', הוגשה בקשה להסדרת מעמדה.

הבקשה להסדרת מעמדה של ב' _____ מצ"ב ומסומנת ב.

6. ביום 10.2.2008 התקבלה תשובת הלשכה, עליה חתומת גבי' אחלאס חירי. וזוהי לשון תשובתה:

לצורך השלמת הטיפול בבקשה הנ"ל, על הוריה להמציא פס"ד מבית משפט לענייני משפחה ואח"כ בקשתה תידון.

מכתב התשובה מצ"ב ומסומן ג.

7. בניסיון להבין את פשר הדרישה העמומה הנ"ל, טלפן עו"ד בן הלל מהמוקד לגבי חירי ביום 24.2.2008. זו אמרה, שבהתייעצות עם האחראית עליה, צריך לבקש במקרה דנן פסק דין הצהרתי. עוד הוסיפה, שאינה יודעת מדוע זה כך - זהו הנוהל.

8. בניסיון נוסף לקבל תשובה ברורה יותר, ניסה עו"ד בן הלל להשיג את גבי' חיאית נצרה ממשרד הפנים. ניסיונות רבים נעשו בימים 3.3.2008, 5.3.2008, 6.3.2008, 9.3.2008, 10.3.2008, 11.3.2008, 13.3.2008, 16.3.2008, 17.3.2008, 13.4.2008, אך אלו עלו בתוהו.

9. ביום 30.3.2008 פנה עו"ד בן הלל במכתב אל גבי' חיאית נצרה לגבי תיק אחר שבטיפול המוקד, אשר גם בו נתקבלה דרישה לפסק דין הצהרתי. במכתב זה, ביקש עו"ד בן הלל לקבל את ההבהרות: לשם מה נחוץ פסק הדין, ומה אמור להיות רשום בו.

המכתב בעניין הדרישה להמצאת פסק דין הצהרתי מצ"ב ומסומן ד.

10. ביום 25.5.2008, אחרי שהפנייה הני"ל לא זכתה למענה, פנתה גב' ליאת נגרין מן המוקד אל הגב' רינה ברדוגו ממשד הפנים. זו ביקשה שיישלחו לה ההתכתבויות הרלוונטיות בעניין. גב' נגרין שלחה את המסמכים לגב' ברדוגו בפקס, וביקשה לברר את פשר הדרישה לפס"ד גם בעניינה של גב' ב'____.

הפקס מיום 25.5.2008 מצ"ב ומסומן ה.

11. כעבור שעה, התקבלה במשרדי המוקד התשובה בעניינה של ב'____. לצער הלב, היה מדובר באותו מכתב בדיוק מיום 5.2.2008. ניסיון לשוחח עם גב' ברדוגו או גב' נצרה בכדי לברר את העניין, בימים 2.6, 4.6, 22.6, 8.7, 9.7, שוב עלו בתוהו.

12. ביום 9.7.2008 נעשה ניסיון נוסף לקבל הבהרה בנוגע לדרישה לפס"ד, במכתב שנשלח לגב' נצרה.

המכתב מיום 9.7.2008 מצ"ב ומסומן ו.

13. כאשר לא נתקבלה כל תשובה במשך מספר חודשים, נשלח ביום 4.11.2008 מכתב תזכורת.

מכתב התזכורת מצ"ב ומסומן ז.

14. ביום 10.11.2008 נתקבלה תשובתה של הגב' נצרה. בפתח המכתב הועלו (לראשונה) מספר שאלות עובדתיות בעניינה של ב'____. בחלקו השני, התייחס המכתב לפן המשפטי של הבקשה:

"בהתייעצות עם המטה שלנו הובהר שיש להמציא פס"ד הצהרתי מבית משפט לענייני משפחה לפני שיוחלט במתן מעמד עבודה. דרישתנו להמצאת פס"ד מבית משפט לענייני משפחה הינה בגין זה שמדובר ברישום מאוחר (ילידת 85) שלאורך כל השנים לא פנו הוריה לצורך רישומה במרשם ולא הוצג תיעור המעיד על היותה ביתם של בני הזוג ס'. יש לשים לב שאחרי המצאת הפס"ד המבוקש יש להמציא קורות חיים אודותיה לצורך בדיקת עמדת גורמים" (ההדגשות הוספו, נ.ד.).

מכתב התשובה מיום 10.11.2008 מצ"ב ומסומן ח.

יודגש כבר כעת, כי ביום כתיבת מכתב זה הייתה ב'____ בת 23 – בגירה לכל דבר ועניין.

15. כעת, משסופקו הבהרות לגבי פסק הדין המבוקש, הוגשה ביום 21.12.2008 תובענה למתן פסק דין הצהרתי לבית המשפט לענייני משפחה בירושלים (תמ"ש 29980/08).

התובענה מצ"ב ומסומנת ט.

16. ביום 22.1.2009 התקבלה תשובת המשיב (היועץ המשפטי לממשלה, נ.ד.) בתובענה. בתגובה ביקש המשיב מבית המשפט להורות על ביצוע בדיקת סיווג רקמות לשם הוכחת קשרי ההורות בין ב'____ להוריה. כמו כן הודיע המשיב כי אין לו התנגדות להסתמכות על הודעת לידת החי של ב'____ לעניין תאריך הלידה ומקום הלידה של המבקשת (ב'____). בסעיפים 7-8 לתגובתו הדגיש המשיב, כי אחת מהסיבות בגינה עמדת המשיב הינה שיש לערוך בדיקת רקמות היא "מאחר ויש בקביעה בנדון כדי להשליך על המעמד בישראל... עמדת המשיב

מתחזקת אף יותר נוכח זאת שהמבקשת בענייננו הינה בת 24, ואף נשואה ואם לילדים, ובמשך כל פרק זמן ארוך זה לא הוסדר רישומה במרשם האוכלוסין". אם כן, בתגובתם, היה למשיב ברור וידוע כי המבקשת הינה בגירה. זאת, באותה שעה שהוא התייחס בתגובתו לגופו של עניין הסדרת מעמדה בישראל.

תגובת המשיב מצ"ב ומסומנת י.

17. ביום 1.3.2009 הוגשה תגובת התובעים בתובענה. בתגובה זו, התנגדו התובעים לדרישת המשיבים לערוך בדיקת רקמות, משום שישנן ראיות חלופיות מספקות שמוכיחות את המבוקש בתובענה. כמו כן נטען, כי ביצוע בדיקת רקמות, אשר עלותה אלפי שקלים, תטיל נטל כלכלי כבד ובלתי אפשרי על התובעים.

תגובת התובעים, אשר נתמכה בתצהירים המתארים את מצבם הכלכלי של התובעים, מצ"ב ומסומנת יא.

18. בדיון בתובענה שנערך ביום 22.6.2009 הוחלט, כי התובעים יגישו את המסמכים הרפואיים של בית החולים בדבר אשפוז אמה של ב' _____ והלידה. כמו כן הוחלט, כי לאחר הגשת מסמכים אלו, תחליט הפרקליטות אם היא עומדת על קיום בדיקה מדעית.

פרוטוקול הדיון מיום 22.6.2009 מצ"ב ומסומן יב.

19. משלא עלה בידי התובעים לספק מסמכים רפואיים מיום הלידה, פנו אלו לעריכת בדיקת רקמות, בהוראת בית המשפט.

החלטת בית המשפט מיום 16.8.2009 המפנה את התובעים לבדיקה מצ"ב ומסומנת יג.

20. ביום 25.8.2009 נערכה בדיקת הרקמות במעבדה לסיווג רקמות בבית החולים בילינסון, **שעלותה הייתה 3,200 ₪.**

21. ביום 22.10.2009 התקבלה חוות הדעת של בית החולים. על פי חוות הדעת, _____ ו _____ ס' הם אביה ואמה של ב' _____.

חוות הדעת מצ"ב ומסומנת יד.

22. ביום 22.12.2009 התקבל פסק דין בתיק.

פסק הדין מצ"ב ומסומן טו.

23. פסק הדין לא כלל את כל הסעדים המבוקשים בתובענה, ועל כן נתבקש בעניין פסק דין משלים. ביום 12.1.2010 התקבל פסק הדין המשלים. **בפסק הדין נקבע, כי ב' _____ נולדה ביום 12.1.1985, בבית החולים מקאסד בירושלים, וכי הוריה הינם התובעים 2 ו-3 - _____ ו _____ ס'.**

פסק הדין המשלים מצ"ב ומסומן טז.

24. ביום 22.4.2010 הוגשה בקשה לחידוש טיפול בהסדרת מעמדה של ב' _____ בישראל. לבקשה צורפו קורות חיים, פסק הדין ופסק הדין המשלים של בית המשפט לענייני משפחה.

מכתב הבקשה מצ"ב ומסומן יז.

25. ביום 20.10.2010 התקבלה תשובת הלשכה מאותו היום, לפיה נושא הסדרת מעמדה של ב' _____ נידון בוועדה הלשכתית והוחלט לסרב לה. טעם הסירוב היה, שבעת שפנו הוריה של ב' _____ בבקשה להסדרת מעמדה, הייתה ב' _____ מעל גיל 18. עמדת הלשכה היא, כי לא ניתן לדון בבקשות למתן מעמד לבגירים ע"פ נוהל רישום ילדים. בנוסף לכך, נכתב כי "הני"ל הייתה נשואה לאזרח ישראלי עוד משנת 2002 ולכן האפשרות היחידה היא שבעלה יגיש עבודה בקשה לאחמ"ש".

מכתב הסירוב מיום 20.10.2010 מצ"ב ומסומן יח.

26. ביום 10.1.2011 הוגש ערר על סירוב הלשכה לחדש את הטיפול בהסדרת מעמדה של ב' _____.

הערר מצ"ב ומסומן יט.

27. ביום 23.1.2011 נתקבלה תשובת הלשכה, לפיה הסירוב בעינו עומד.

תשובת הלשכה מצ"ב ומסומנת כ.

28. הנה כי כן, בידי מרשיי לא נותרה ברירה זולת הגשת השגה זו.

התנהלות הרשות נגועה בחוסר תום לב ובחוסר הוגנות

29. נחזור על הדברים בקליפת האגוז: מבקשת פונה אל הרשות המוסמכת בבקשה להסדרת מעמדה. הרשות המוסמכת עונה לבקשה, ודורשת מן המבקשת פסק דין הצהרתי בעניינה. לאחר סיפוק דרישה זו, כך לפי הרשות, תידון הבקשה. פנייה לבית משפט בבקשה לפסק דין הצהרתי הינה, אם כן, תנאי הנדרש להסדרת מעמדה של המבקשת. בלעדי פנייה זו - לא יינתן מעמד. על כן, פונה המבקשת לבית המשפט, כפי שהנחתה אותה הרשות לעשות.

30. במסגרת ההליך המשפטי, מודעים כל הצדדים - המבקשת, המשיב (המדינה) ובית המשפט - לכך שהמבקשת הינה בגירה, וכי להחלטת בית המשפט בעניינה ישנן השלכות על מעמדה בישראל. **לכל הצדדים המעורבים ברור, שמדובר בבגירה אשר מבקשת להסדיר את מעמדה בארצה.**

31. בהוראת בית המשפט, פונה המבקשת לבדיקת רקמות, בכדי להוכיח כי הוריה אכן הוריה מולידיה הם. הדבר כרוך בנטל כלכלי כבד על המבקשת, אך זו מוכנה לשאת נטל זה, שכן היא יודעת שאין ספק בצדקתה. היא פונה לבדיקה, בזכרה את אמירת הרשות המוסמכת: לאחר שתוכיח מיהם הוריה והיכן נולדה, תיבדק בקשתה למעמד.

32. כאשר מתקבל פסק דין בעניינה - אשר קובע כי הוריה של המבקשת הם אכן הוריה, תושבי ירושלים, וכי היא נולדה בירושלים - מגישה המבקשת בקשה לחידוש הטיפול בהסדרת מעמדה. היא מצרפת לבקשה את פסק הדין הנכסף, דרישת הסף של הרשות המוסמכת לטיפול בבקשה. סוף-סוף הגיעה המבקשת לחוף מבטחים, שכן על פי הנתונים שהוכחו מעבר לכל ספק, עומדת לה זכות מובהקת למעמד קבע בישראל.

33. והנה, מגיעה תשובת הרשות המוסמכת. תשובה צינית, אכזרית, הסותרת כל הגיון והתנהלות בסיסית של רשות. בקשתה של המבקשת מסורבת, שכן היא בגירה. עובדה, שהייתה ידועה ומונחת בפני הרשות המוסמכת, עוד כשזו שלחה את המבקשת להמצאת פסק דין הצהרתי, והבטיחה כי בקשתה תידון לאחר הצגת פסק דין זה.

34. התנהלות שכזו סותרת מניה וביה את חובת ההגינות המוטלת על הרשות המינהלית. חובה זו חזקה אף יותר מדרישת תום הלב המוטלת ביחסים בין פרטים, והיא חלה הן כלפי הציבור בכללותו והן כלפי כל אחד מפרטיו:

הרשות הציבורית דואגת לאינטרס הכללי, לרבות האינטרס של האזרח. אין לה לרשות הציבורית אינטרס 'עצמי' משלה. מכאן, שחובת ההגינות במשפט המינהלי מטילה חובה ברמה גבוהה יותר מחובת תום הלב 'החוזית'. אין זו הגינות מינימלית אלא הגינות המוטלת על מי שמופקד להגשים אינטרס של הכלל.

פרופ' א' ברק בספרו **שיקול דעת שיפוטי**, בעמ' 487-488

35. מחובת ההגינות נגזרת חובת הרשות לקיים הבטחה מינהלית:

אבן פינה היא בדיני המינהל הציבורי שהרשות המינהלית, בהיותה נאמן של הציבור, חייבת לנהוג בהגינות. ראו, לדוגמה, בג"ץ 840/79 **מרכז הקבלנים והבונים בישראל נ' ממשלת ישראל**, בעמ' 746-745. חובת ההגינות חלה על הרשות, בראש ובראשונה, כלפי הציבור. זוהי חובה של נאמן כלפי הנהנה. אך בפועל, כיוון שהציבור מורכב מבני-אדם, החובה אינה חלה רק כלפי הציבור, כגוף ערטילאי, אלא היא חלה גם כלפי כל אדם.

אומרים לא פעם כי חובת ההגינות מוטלת על הרשות המינהלית כלפי האזרח. אפשר לומר כך. אך זאת לדעת כי **האזרח, בהקשר זה, פירושו אדם, לרבות תושב שאינו אזרח**, וגם חבר בני-אדם, לרבות תאגיד.

חובת ההגינות החלה על הרשות כלפי האזרח היא המקור הרעיוני של כללים שונים המסדירים את היחסים שבין הרשות לבין האזרח... כך גם הכלל בדבר החובה לקיים הבטחה מינהלית. בבג"ץ 135/75, **סאי-טקס קורפוריישן בע"מ ואח' נ' שר המסחר והתעשייה**, בעמ' 676, אמר השופט ברנזון:

"...הבטחה שניתנה על-ידי בעל שררה בגדר סמכותו החוקית בכוונה שיהיה לה תוקף משפטי והצד השני מקבל אותה בצורה זו, **ההגינות הציבורית דורשת שההבטחה תקויים הלכה למעשה**, כאשר בכוחו של המבטיח למלא אחריה, אפילו לא שינה האזרח את מצבו לרעה בעקבות ההבטחה".

בג"ץ 164/97 **קונטרם בע"מ נ' משרד האוצר, אגף המכס והמע"מ**, פ"ד נב(1) 289 (1998), סעיף 22 לפסק דינו של כבוד השופט זמיר (ההדגשות הוספו, נ.ד.).

36. במקרה דנן, הפרת ההבטחה הייתה בסירובה הציני של הרשות המוסמכת לדון בבקשתה של המבקשת, על אף האמירה המפורשת כי תעשה זאת לאחר מילוי התנאים שהציבה. **באמירה כי בקשתה של ב' _____ תיבחן לאחר הצגת פסק דין הצהרתי, בלי התייחסות להיותה בגירה**

באותה העת, הייתה הבטחה מינהלית לגבי אופן המשך הטיפול בבקשתה. הרשות יצרה מצג של מתווה עתידי לדיון בבקשה, עליו הסתמכה המבקשת בפעולותיה. זאת, כאשר לא הייתה למבקשת ברירה או בחירה. הצגת פסק דין כאמור הייתה הדרך היחידה להסדרת מעמדה.

37. על התנהלות דומה, בה הרשות יוצרת מצג עליו מסתמך הפונה ולאחר מכן חוזרת בה, נאמר:

דומה, כי גם בעניין זה מבקשת כיום ב"כ המשיב לבצע "פניית פרסה" ולחזור בה מן המצג המפורש שהוצג בפני העותר במכתב הנ"ל ואשר לעותר נוצר אינטרס הסתמכות על פיו. גישה זו אינה מקובלת עליי, היא עומדת בסתירה למושכלות יסוד של כללי הדין המינהלי לגבי הסתמכות הפרט על מצגה של הרשות ובית המשפט לא יתן לה יד.

(עת"ם (י-ם) 1540-09 אנואר וזוזו נ' שר הפנים פורסם בנבו), פיסקה 34. ההדגשה הוספה, נ.ד.).

38. בהתנהלות זו של הרשות המוסמכת, גילו פקידיה חוסר כבוד וזלזול בפונים אליה, אשר ציפו לבחינת בקשתם ברצינות. כמו כן, התעלמו פקידי הרשות מן המשאבים הכלכליים אשר הושקעו לשם מילוי דרישותיה של הרשות. כל זאת, בניגוד לחובתה של הרשות לנהוג כלפי הפרט בהגינות:

חובתה של הרשות לנהוג בהגינות כלפי הפרט צריכה לבוא לידי ביטוי, קודם כל, ביחס של כבוד כלפיו. במילים אחרות, אם אדם רגיל חייב לנהוג בכבוד באנושיותו של הזולת, הרשות המנהלית חייבת בכך על אחת כמה וכמה בשל אחריותה לשלומו ולטובתו. ניתן להוסיף כי לנורמה של כבוד כלפי האזרח נודעת חשיבות מיוחדת במדינה הביורוקרטית המודרנית, שהתנהלותה טבועה בהתייחסות לפרט כאל "מספר" או "תיק", להבדיל מבן-אנוש הראוי להתייחסות אינדיווידואלית.

ד' ברק-ארז, הגנת הציפייה במשפט המנהלי, עיוני משפט כז, תשס"ג.

39. מהשתלשלות העניינים שתוארה לעיל, עולה תמונה עגומה של התנהלות שרירותית, קרת-לב, חסרת הגינות וצינית של הרשות המינהלית. הרשות "טרטרה" את המבקשת לבית המשפט, אשר דרש ממנה לבצע בדיקת רקמות בעלות גבוהה. כעת, על פי תשובת הרשות, כל זה היה לשווא. זהו מצב אשר אין בידינו לקבל. לא כך מתנהלת רשות מינהלית במדינה מתוקנת. בבקשתה של ב' _____ יש לדון לאלתר, כמובטח לה.

ב' זכאית למעמד מכוח תקנה 12

40. גם לגופם של דברים, בחינת בקשתה של ב' _____ תעלה כי אין ספק בדבר זכאותה למעמד בישראל.

41. בהתאם להוראות תקנה 12 לתקנות הכניסה לישראל, התשל"ד-1974 (להלן: תקנה 12), ב' _____ זכאית לקבל מעמד של קבע בישראל. נפרט להלן את הטענות העומדות במרכז עמדתנו.

42. על עניינה של ב'____, שנולדה בישראל לתושבי ישראל, חלה ישירות תקנה 12 :

ילד שנולד בישראל, ולא חל עליו סעיף 4 לחוק השבות, תש"י-1950, יהיה מעמדו בישראל כמעמד הוריו; לא היה להוריו מעמד אחד, יקבל הילד את המעמד של אביו או אפוטרופסו זולת אם ההורה השני מתנגד בכתב לכך; התנגד ההורה השני, יקבל הילד את המעמד של אחד מהוריו, כפי שיקבע השר. (ההדגשה הוספה –ג.ד.).

43. כאמור, שני הוריה של ב'____ הינם תושבים בישראל. היא זכאית למעמד כמו זה של הוריה, והסיפא של התקנה כלל לא רלוונטי לגביה.

44. למותר לציין, כי הזכאות למעמד בישראל מכוח תקנה 12 אינה מוגבלת לילד שאך זה נולד :

...אין גם מקום לאמץ את עמדת המשיב לפיה חלה תקנה 12 רק אם הבקשה הוגשה בסמוך ללידה. מבחינת שמירה על שלמות המשפחה, אין הבדל בין מי שמבקש מעמד בישראל עבור ילדו, בסמוך ללידתו, ובין מי שמבקש מעמד בישראל עבור ילדו, כעבור זמן. בשני המקרים, אם ההורה המשמורן רישיון לישיבת קבע בישראל ומרכז חיי המשפחה כאן, ראוי לאפשר לו לגדל את ילדו ולהתגורר עמו.

(עת"ם (י-ם) 577/04 אלקורד נ' שר הפנים. ההדגשות הוספו, ג.ד.).

להתחשבות בשיקול זה ראו גם: עת"ם (י-ם) 956/04 אבו מנדיל נ' שר הפנים, ([פורסם בנבו], 1.3.2005) (באותו עניין הוגשה בקשה לרישום ילד בן 16 ונדחתה טענת המשיב כי יש ליתן חשיבות לעובדה שהבקשה לא הוגשה בסמוך ללידה).

45. לאחרונה אף הודיעה המדינה כי "בניגוד לעמדה קודמת שהוצגה בהליכים אחרים, סבורה היא כיום כי הוראותיה של התקנה חלות אף כאשר הבקשה לפי תקנה 12 הוגשה שלא בסמוך ללידת הילד." (ראו עע"ם 5569/05 משרד הפנים נ' עויסאת, פסקה 17).

46. על אף הוראות החוק והפסיקה, עולה ממכתב הסירוב כי משרד הפנים החליט לעשות דין לעצמו. זאת, בניגוד גמור לעובדות כאמור: ב'____ הינה בתם של תושבי ישראל, אשר נולדה בישראל, מרכז חייה בישראל והיא אינה רשומה באף מקום אחר. לאור כל אלו, היה על משרד הפנים להעניק לה מעמד של קבע על פי תקנה 12.

בחקיקה, בתקנות ובנהלים הרלוונטיים אין זכר לדרישת הקטינות

47. תשובתו של משרד הפנים מעלה את השאלה, מהו המקור החוקי ממנו הוא שואב את האמירה לפיה לא ניתן להסדיר מעמדו של בגיר ולרושמו במרשם האוכלוסין. מעיון בחקיקה הרלוונטית נמצא, כי אין בה כל זכר ל"דרישת הקטינות". נפרט.

48. ראשית, נפנה אל התייחסותנו לעיל לעניין תקנה 12. בתקנה זו אין כל זכר לדרישה שמבקש המעמד יהיה קטין. גם הפסיקה קבעה, שאין לאמץ את העמדה לפיה התקנה חלה רק אם הבקשה הוגשה בסמוך ללידת המבקש.

49. שנית, עיון בתקנות מרשם האוכלוסין (רישום מאוחר של לידות ופטירות), תשל"ו 1975 (להלן: **תקנות רישום מאוחר**), מעלה כי גם בתקנות אלו אין התייחסות לקטינות המבקש. כך מגדירות התקנות בסעיף 1 "רישום מאוחר של לידה או פטירה":

רישום מאוחר בפנקס הלידות והפטירות של לידה או פטירה שארעו בארץ ביום י"ד בכסלו תרע"ח (29 בנובמבר 1917) או **לאחריו ועברה שנה ולא נמסרה עליהן הודעה כחוק או שלא נרשמו בפנקס הלידות והפטירות**, לרבות רישום לידות של בן גולים.

(ההדגשות הוספו, נ.ד.).

50. ב' _____ נולדה אחרי 29.11.1917. עברה שנה מיום לידתה, ולא נמסרה עליה הודעה כחוק. היא לא נרשמה בפנקס הלידות. על כן, בקשתה לרישום לידתה במרשם האוכלוסין הינה בקשה לרישום מאוחר, אשר תיעשה על פי תקנות רישום מאוחר.

51. כיצד תוגש בקשה לרישום מאוחר? על פי סעיף 3 לתקנות הנ"ל, "לבקשה לרישום מאוחר של לידה יצורפו תעודה של בית החולים שבו אירעה הלידה או **פסק דין הצהרתי**" (ההדגשה הוספה, נ.ד.). הבקשה תוגש, על פי סעיף 5, "בלשכה לעליה ומרשם של משרד הפנים או באגף לעליה ומרשם, משרד הפנים, ירושלים".

52. בתקנות רישום מאוחר אין כל זכר לדרישה כי הנרשם מאוחר יהיה קטין. להיפך, דרישה שכזו הייתה מסכלת את מטרת התקנות: רישום והסדרת מעמדם של תושבים, אף אם הדבר לא נעשה בסמוך ללידה. **תקנות רישום מאוחר באו להסדיר בדיוק את המצב, בו אדם אינו רשום במרשם האוכלוסין משום שלא נרשם בשנה שלאחר לידתו.**

53. גם בחוק המסמך, **חוק מרשם האוכלוסין, תשכ"ה-1965** (להלן: **חוק מרשם האוכלוסין**) אין התייחסות לאיסור כלשהו על רישום של בגיר. הסנקציה היחידה המוטלת על מי שלא מסר, במועד שנקבע לכך, הודעה על לידה בישראל, הינה "מאסר שבועיים או קנס 100 לירות" (סעיף 35(ג) לחוק מרשם האוכלוסין). אין זכר לסנקציה בדמות סירוב לרשום בגיר בשל אי מסירת הודעה על לידתו בזמן.

54. נוהל משרד הפנים העוסק בענייננו, **נוהל רישום מאוחר של לידות** שמספרו 2.2.0005, אינו מתייחס אף הוא לדרישה של בגירות הנרשם. סעיף ב' לנוהל מפרט את התנאים והדרישות להגשת הבקשה: נוכחות אישית של ההורים, הצגת תעודת זהות של ההורים והצגת פסק דין הצהרתי. כמו כן קובע הסעיף כי השירות אינו כרוך בתשלום אגרה.

נוהל רישום מאוחר של לידות מצ"ב ומסומן **כא**.

55. הנה כי כן, בנוסף לכך כי בקשתה של ב' _____ סורבה, תוך הפרה חמורה של חובת ההגינות של הרשות המינהלית, גם טעמי הסירוב לא היו מעוגנים ולו אף בבדל של דבר חקיקה. להיפך: מן החקיקה, התקנות, נהלי משרד הפנים והפסיקה עולה באופן מובהק, שיש להסדיר את מעמדה של ב' _____ כתושבת קבע בישראל, ויפה שעה אחת קודם.

החובה להסדיר את מעמדה של ב'

56. מעיון בחקיקה ובפסיקה הישראלית וכן באמנות בין-לאומיות עליהן חתומה מדינת ישראל, עולה כי על הרשויות בישראל חלה חובה חוקית לטפל ברישומה של ב' _____ כתושבת קבע בישראל.

החובה לרשום את ב' מעוגנת בחקיקה ובפסיקה הישראלית

57. הקניית מעמד חוקי, ארעי או קבוע, למי שאינו זכאי לו מכוח הוראות חוק השבות נעשית על פי הוראות חוק האזרחות, התשי"ב – 1952 (להלן: חוק האזרחות) והוראות חוק הכניסה לישראל, התשי"ב – 1952 (להלן: חוק הכניסה לישראל).

58. אין ספק כי בעודה קטינה הייתה לב' _____ הזכות ואף הייתה חובה לרשמה במרשם האוכלוסין. זאת בהיותה בתם של תושבי ישראל, אשר מרכז חייה בישראל.

59. סעיף 1 לחוק מרשם האוכלוסין מגדיר מיהו תושב בישראל:

(א) ... מי שנמצא בישראל כאזרח ישראלי או על פי אשרת עולה או תעודת עולה, או על פי רשיון לשיבת קבע.

(ב) לענין חוק זה יראו כתושב גם אדם אחר הנמצא כחוק בישראל, אך לא יראו כתושב את מי שנמצא בה על פי רשיון לשיבת מעבר או לשיבת ביקור או על פי דרכון-חוץ דיפלומטי. (הדגשה הוספה, נ.ד.).

60. כבת של תושבי קבע של מדינת ישראל (עובדה שהוכחה מעבר לכל ספק בבדיקת הרקמות), ב' _____ שהתה בארץ באופן חוקי. מאז שנת 2003 נעשים מאמצים להסדרת מעמדה. מכאן, שגם על פי חוק מרשם האוכלוסין היה על המשיבים לראות בב' _____ תושבת.

61. על פי סעיף 24 לחוק מרשם האוכלוסין:

תושב הנמצא בישראל שמלאו לו 16 שנה חייב לקבל תעודת זהות; לא מלאו לו 16 שנה רשאי הוא לקבלה בהסכמת נציגו כמשמעותו בסעיף 80 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962, או באישור פקיד הרישום הראשי. (ההדגשה הוספה, נ.ד.).

ראו גם סעיף 4 לחוק האזרחות, לפיו מי שנולד בישראל לאחר הקמת המדינה ולא רכש שום אזרחות יהיה לאזרח ישראלי, אם ביקש זאת בין יום הולדתו ה-18 ליום הולדתו ה-21.

62. מסעיפי החוק הנזכרים עולה כי על מינהל האוכלוסין להנפיק תעודת זהות לכל מי שנמצא בישראל כדין, ואינו מחזיק באחת מאשרות השהייה המפורטות. לפיכך, היה על המשיבים להסדיר את מעמדה של ב' _____ כתושבת קבע. **בל נשכח כי ב' _____ לא הסתננה או נכנסה לישראל באופן לא חוקי**, אלא נולדה בירושלים וחיה בה עם הוריה התושבים, השוהים בארץ כחוק.

מבחינת הפסיקה לקביעת זיקתו של אדם לישראל

63. על מנת שיוכל משרד הפנים לשרת את תכליתו של חוק הכניסה לישראל ולהפעיל את שיקול דעתו בסבירות, עליו להביא בגדר שיקוליו את זיקתה של ב' _____ לישראל.

64. ככל שאדם חי זמן רב יותר במדינה, כך מתרבות זיקותיו אליה ותחושת שייכותו אליה מתעצמת. נכון הדבר במיוחד כשמדובר באדם חסר אזרחות, חסר מדינה אחרת. חשיבות קיומו של קשר בין המבקש מעמד בישראל, ומרכזיות הקשר בגיבוש המעמד, באים לידי ביטוי בהוראות חוק הכניסה לישראל ובפסיקת בית המשפט בעניינו:

רישיון לישיבת קבע – להבדיל ממעשה התאזרחות - הוא יצור כלאים. מחד גיסא הוא בעל אופי קונסטיטוטיובי המעמיד את הזכות לישיבת קבע; מאידך גיסא הוא בעל אופי דקלרטיבי, **המבטא את המציאות של ישיבת הקבע... אכן "ישיבת-קבע" מעצם מהותה משמעותה מציאות חיים. הרישיון, משניתן, בא ליתן תוקף חוקי למציאות זו.**

השופט ברק בבג"ץ 282/88 עווד נ' ראש הממשלה, פ"ד מב(2) 424, 426 (להלן: **עניין עווד**. הדגשה הוספה-נ.ד.).

בהתאם לכך קבע בית המשפט לא פעם, כי משנעלמת מציאות זו, הרישיון לישיבת קבע פוקע מאליו (ראו: השופט ברק, שם, עמ' 427).

65. הנחת המחוקק היא כי חיים ממושכים במדינה זרה, או כלשון החוק, השתקעות בה, בין אם לוו במתן מעמד פורמאלי בין אם לאו, יוצרים מטבעם קשרים רגשיים בין הפרט לבין אותה מדינה ותושביה. כאשר עסקינן בחיים ממושכים במדינה זרה, עשוי הדבר להעיד על ניתוק הקשר בינו לבין מדינת ישראל, ולהצדיק ביטול מעמד כתושב קבע.

66. **יש לגזור מידה שווה מהמבחנים אשר נקבעו בנוגע לניתוק זיקת התושבות של אנשים אשר שהו מחוץ לישראל במשך תקופה ארוכה, לקביעת המבחנים בהם נוצרת זיקת התושבות.** מציאות החיים – קיום מרב הזיקות לישראל מילדות ועד בגרות והיעדרה של ארץ אחרת – כולם מלמדים על זיקת תושבות המחייבת מתן רישיון לישיבת קבע, ומבטאים, כדברי כבוד השופט ברק בעניין עווד, את "המציאות של ישיבת הקבע".

67. יודגש, כי הטענה אינה כי די בפרק זמן ממושך של חיים בתחומי מדינת ישראל על מנת להצדיק מתן מעמד של תושב קבע. מדובר בגורם אחד, מרכזי אך לא בלעדי, ממכלול הגורמים המצדיקים היענות לבקשתה של ב' _____. גורמים נוספים התומכים במתן מעמד לב' _____ הם היותה **בתם של תושבי ישראל**, היותה **מחוסרת מעמד** בכל מקום בעולם והיעדר אפשרות לרכוש עבודה מעמד במקום אחר זולת ישראל, העובדה **שאי הסדרת מעמדה בישראל הייתה שלא באשמתה**, שלא לומר נכפתה עליה בהיותה קטינה בשל נסיבות חייה, **היעדר מקום חוקי אחר בו היא יכולה לשהות**, והעובדה שהלכה למעשה – מדינת ישראל, היא בלבד ואין בלתי, היא ביתה בכל העולם כולו.

68. אמנם, על פי פסיקתו בעבר של בית המשפט העליון, ישיבה ארוכה בארץ אינה מצדיקה, כשלעצמה, מתן רישיון לישיבת קבע (ראו בבג"ץ 656/87 **מנצח נ' שר הפנים**, תק-על 88 (1) 70; בג"ץ 2400/00 **לימקול נ' מדינת ישראל**, דינים עליון, כרך סא, 65). ברם, פסיקה זו עסקה בבגירים אשר בחרו לשהות בישראל באופן בלתי חוקי, ואילו כאן, כאמור, **עסקינן בבתם של**

תושבים אשר לא הגיעה לישראל ממקום אחר, אלא נולדה למציאות שאינה בשליטתה, מציאות בה הפכה עם בגרותה לשווה בלתי חוקית בכל מקום שהוא, בעל כורחה.

69. ודוקו, אין מדובר בהבדל של מה בכך. מבחינה ערכית-מוסרית, פשיטא כי בהתנהלותה של ב' _____ לא דבק רבב. מבחינה חברתית מונע הדבר חשש כי מתן מעמד לב' _____ יהווה משום מתן לגיטימציה ועידוד לעבירה על החוק על ידי אחרים. בשל נסיבותיו המיוחדות של המקרה, אף אין חשש שאישור הבקשה יהווה תקדים שיספיע על מדינת ישראל באופן לא רצוי.

70. זאת ועוד. לאחרונה אף נשמעה עמדת בית המשפט העליון, לפיה קיים קושי לגרש מישראל אנשים אשר שהו בה זמן רב, וקבעו בה את מרכז חייהם:

...אנו סבורים כי במצב שנוצר, כשהעותרים שוהים בישראל כ-15 שנה, בלי שננקטו צעדים להרחקתם מישראל, הם הקימו כאן מרכז חיים, עובדים בישראל, מוכרים במקום מגוריהם והיכו שורשים שם, קיים קושי מעשי להחזירם לארץ מוצאם אשר נראה כי משך השנים ניתקו קשריהם עימה.

בג"ץ 5824/09 זוהר נ' שר הפנים (פסק דין מיום 27.10.2010).

71. אמירה זו חלה על אחת כמה וכמה במקרה של ב' _____, אשר אין לה "ארץ מוצא" לגרש אותה אליה. שהרי, ב' _____ הינה מחוסרת מעמד בעולם, ובכלל זה – ב"ארץ מוצאה"!

החובה לרשום את ב' _____ מעוגנת בדין הבין-לאומי

72. אי הסדרת מעמדה של ב' _____ בישראל מנוגדת להתחייבויות הבינלאומיות של המדינה.

73. בסעיף 16 לאמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות, 1966, שאושרה ע"י ישראל ביום 18 באוגוסט 1991 ונכנסה לתוקף לגבי ישראל ביום 3 בינואר, 1992, נקבע כי:

לכל אדם יש הזכות, כי יכירו בו, בכל מקום שהוא, כאישיות בפני החוק.

בהמשך, בסעיף 24(2) לאותה אמנה, נקבע כי:

כל ילד ירשם מייד לאחר לידתו וישא שם.

החובה לרישום הילד, אם כן, היא חובת הרשות. חובה זו אינה מותנית בשיתוף הפעולה של ההורים.

74. המשפט הבינלאומי קובע, כי יש להסדיר ולשפר את מעמדם של מחוסרי האזרחות. בסעיף הראשון לאמנה בדבר מעמדם של מחוסרי אזרחות, עליה חתמה ישראל בשנת 1954 (כתב אמנה 245.1), הוגדר המושג "מחוסר אזרחות" באופן הבא:

אדם שאינו נחשב לאזרח על-ידי שום מדינה מכוח החוק הנוהג בה.

75. כמו כן נקבעו המקרים, בהם לא תחול האמנה:

[האמנה לא תחול] על אנשים שלגביהם יש נימוקים רציניים לסבור כי:

ביצעו פשע נגד השלום, פשע-מלחמה, או פשע נגד האנושות, כפי שהוגדר במסמכים הבין-לאומיים שנערכו לקביעת הוראות לגבי פושעים אלה;

ביצעו פשע רציני בלתי-מדיני מחוץ לתחומי ארץ מושבם לפני שקיבלו רשות להיכנס אליה;

הם אשמים במעשים הנוגדים את מטרותיו ועקרונותיו של האו"ם.

76. האמור לעיל מלמדנו, כי דרושים מעשים העולים בגדר פשעים כנגד האנושות, לשם שלילה מאדם את אשר ראוי לו כל בן אנוש – נתינות. אין ספק, כי ב'____ נופלת בגדרי ההגדרה של "מחוסר אזרחות" על פי האמנה, ושהאמנה חלה לגביה. מכך, נגזרות מחויבויות של מדינת ישראל כלפיה, ובכלל זה של משרד הפנים:

בסעיף 27 לאמנה הוצהר כי:

המדינות המתקשרות יוציאו תעודות זהות לכל מחוסר-אזרחות שבשטחן, ושאינן בידו תעודת נסיעה בעלת תוקף. (ההדגשה הוספה, נ.ד.).

עוד התחייבה המדינה בסעיף 32 לאמנה כי:

המדינות המתקשרות יקלו במידת האפשר, על מיזוגם והתאזרחותם של מחוסרי אזרחות. בייחוד יעשו את כל המאמצים על מנת להחיש את הליכי ההתאזרחות ולהפחית, כמידת האפשר, את ההיטלים וההוצאות הכרוכים בהליכים אלה (ההדגשה הוספה, נ.ד.).

77. לא כך נהג משרד הפנים בבקשתה של ב'____ לקבל מעמד במדינת ישראל, כאשר שלח אותה להליך משפטי יקר, שהתברר בדיעבד כמיותר לכאורה, ולאור סירובו במחי יד לפניית המוקד להגנת הפרט בעניינה.

78. כך אנו למדים, כי ברוח ההכרה הבינלאומית בזכות לנתינות ובחשיבותה, הוכרה גם בישראל הזכות לנתינות כזכות יסוד. משרד הפנים, כאורגן של המדינה, מתעלם ומפר את התחייבויותיה הבינלאומיות של ישראל והופך את הצהרות המדינה - שניתנו עת נחתמו האמנות ובמקרים מסוימים אף אושררו ונכנסו לתוקף בישראל - להבטחות ריקות מתוכן.

יחסו של משרד הפנים אל ב' – פגיעה בכבוד האדם

79. כפי שראינו, לאחר ש"טורטרה" ב'____ ב"לך ושוב", הוסיף משרד הפנים חטא על פשע, סירב להסדיר את מעמדה והותירה חסרת מעמד בעולם. האפשרות היחידה, כך טען המשרד בתשובתו, היא הגשת בקשה לאיחוד משפחות על ידי בעלה של ב'____. בהתנהלות זו ישנה פגיעה אנושה בכבודה של ב'____.

80. ראשית, בסירוב להסדרת מעמדה של ב'____, נפגעת זכותה לנתינות, כפי שראינו לעיל. הזכות לנתינות הינה זכות בסיסית המשולבת בזכויות היסוד של האדם – לכבוד ולחירות. המדינה היא הספק המרכזי ולעיתים הבלעדי של שירותים ויתרונות רבים, הנחוצים לניהול

תקין של חיים והנתינות היא גורם מכריע בקביעת רמת חייו של הפרט ואיכותם. הנתינות במדינה מאפשרת שוויון בפני החוק,

המוקד להגנה הפרטית
HAMOKED Center for the Defence of the Individual
هموكيد - مركز الدفاع عن الفرد

השתתפות פוליטית, הזכות לבריאות, זכות לתעסוקה ולנגישות לשירותי חירום ולמשאבים סוציו-אקונומיים. מתן מעמד רשמי לאדם מאפשר לו את היכולת להזדהות בפני הרשויות ובפני אחרים ולהיות ישות מוכרת, ישות שמותר לה לנוע ממקום למקום, ישות שניתן להסדיר עבורה מסמכי נסיעה. הנתינות, אם כן, היא מרכיב מכונן ומהותי של זהות אנושית וכבוד אנושי. הנה כי כן, היעדר מעמד הוא מצב פסול הפוגע בכבודו של האדם.

ראו: יפה זילברשץ, **האזרחות: מהי ומה תהיה?** מחקרי משפט טז (תשס"א) 55, 60-61;

Jeffery L. Blackman, **State Successions and Statelessness: the Emerging Right to Effective Nationality Under International Law**, 19 Mich. J. Int'l L. 1141 (1997-1998);

Yaffa Zilbershats, **The Human Right to Citizenship** (Ardsey, New York: Transnational publishers, 2002);

Johannes M.M. Chan; **The Right to Nationality as a Human Right** 12 [1-2] Human Rights Law Journal 1 (1991).

81. בהימנעותו מהסדרת מעמדה של ב'____, נהג משרד הפנים בניגוד מוחלט לחובתו כרשות שלטונית להגן על חייו, על גופו ועל כבודו של אדם (ראו סעיפים 4 ו-11 לחוק יסוד: **כבוד האדם וחירותו**). ללא מעמד, מוגבלות זכויותיו האזרחיות של אדם ונפגעת הווייתו האנושית. אין זה פלא, אם כן, כי הקהילה הבינלאומית - לרבות מדינת ישראל - רואת במעמד תנאי בסיסי לניהול חיים בכבוד.

82. עינינו הרואות כי מבחינת עוצמת הפגיעה בזכויות היסוד של ב'____, הותרתה ללא מעמד אזרחי מביאה לתוצאות מרחיקות לכת. משרד הפנים פוגע באפוא באופן חמור ביותר בזכויותיה של ב'____, המעוגנות בחוק יסוד: **כבוד האדם וחירותו**.

83. אומר משרד הפנים: ב'____ לא נותרה חסרת ברירה. בפניה הוצגה האפשרות, שבעלה יגיש עבורה בקשה לאיחוד משפחות. ראשית ייאמר, כי לא ברור כלל כיצד ניתן להגיש בקשה לאיחוד משפחות כאשר המוזמן הינו חסר מעמד בעולם. אך גם אם מדובר בקושי ביורוקרטי בלבד, עדיין מדובר בהצעה מעליבה ומבזה, אשר פוגעת בכבודה של ב'____. במה דברים אמורים?

84. ה"הצעה" לפיה בעלה של ב'____ יגיש עבורה בקשה לאיחוד משפחות, קושרת את ב'____ לבעלה והופכת אותה לתלויה בו. זאת, בסתירה נחרצת לעובדה, שלב'____ **עומדת זכות**

עצמאית לקבלת מעמד בישראל, ללא כל תלות באדם לו בחרה להינשא. וכי מה היה קורה, לו ב' _____ לא הייתה נשואה לישראל? וכי מה יקרה, חלילה וחס, אם יחסיהם של ב' _____ ובן זוגה יעלו על שרטון, ואלו יחדלו מלנהל משק בית משותף?

85. אם כן, בקשירת גורלה של ב' _____ בהסכמתו של אדם אחר להגיש עבודה בקשה לאיחוד משפחות ישנה פגיעה חמורה באוטונומיה של ב' _____ ובכך, בכבודה. יפים לעניין זה דבריו של כבוד השופט ריבלין בע"א 10064/02 "מגדל" חברה לביטוח בע"מ נ' רים אבו חנא (פורסם בנבו):

לכל אדם עומדת הזכות לכתוב את סיפור חייו. זוהי האוטונומיה של הפרט, הנגזרת מכבוד האדם שלו ומחירותו. אמר על כך המלומד יוסף רז:

The ruling idea behind the ideal of personal autonomy is that people should make their own lives. The autonomous person is a (part) author of his own life. The ideal of personal autonomy is the vision of people controlling, to some degree, their own destiny, fashioning it through successive decisions throughout their lives... A person whose every decision is extracted from him by coercion is not an autonomous person. Nor is a person autonomous if he is paralysed and therefore cannot take advantage of the options which are offered to him (J. Raz, "Autonomy, Toleration, and the Harm Principle" *Justifying toleration* (S. Mendus, ed., 1988) 155-156).

(שם, פיסקה 33)

סיכום

86. הטיפול בבקשתה של ב' _____, בת לתושבי ישראל, היה רצוף כשלים ופגמים, זלזול ופגיעה בכבודה. לא כך צריך להיראות טיפול של רשות מינהלית בישראל בפניות מטופליה.

87. בית המשפט פסק, כי במסגרת הליכי רכישת מעמד נדרשים משרד הפנים ופקידיו לגלות רגישות ולהימנע מהערמת קשיים, העלולים להפוך "מסע התשה ללא תוחלת" (בג"ץ 7139/02 עבאס-בצה נ' שר הפנים, פ"ד נז(3) 481, 489). בהליכי רכישת מעמד בישראל על משרד הפנים ופקידיו לפעול בהתחשבות ובשימת לב:

חשוב לזכור כי כל אחד מהפונים למשיב בבקשת מעמד בישראל הוא עולם ומלואו, וכי כל החלטה המתקבלת בעניינו – על-ידי המשיב או על-ידי רשות אחרת הפועלת מטעמו – עשויה להיות הרת-גורל ובעלת השפעה דרמטית על חייו, כבודו ויתר זכויותיו של הפונה. פועל-יוצא הכרחי מכך הוא, כי לכל בקשה לקבלת מעמד בישראל המונחת לפני המשיב מצווים הוא, וכל הפועלים מטעמו, להתייחס ברגישות ובתשומת לב...

בג"ץ 394/99 מקסימוב נ' משרד הפנים, פ"ד נח(1) 919, 934-935.

88. נזכיר גם, כי המשיב מחויב להתחשב בשיקולים הומניטאריים בבואו להפעיל את שיקול דעתו. בבג"ץ 794/98 שייח עבדאל קארים עובייד ואח' נ' שר הבטחון, פ"ד נה(5), 769, עמ' 773-774, פסק הנשיא ברק:

מדינת ישראל הינה מדינת חוק; מדינת ישראל היא דמוקרטיה, המכבדת זכויות אדם, והשוקלת בכובד ראש שיקולים הומניטאריים. שוקלים אנו שיקולים אלה, משום שהחמלה וההומניות טבועה באופיינו כמדינה יהודית ודמוקרטית; שוקלים אנו שיקולים אלה, שכן יקר בעינינו כבודו של כל אדם, גם אם הוא נמנה עם אויבינו (השוו בג"ץ 320/80 קוואסמה נ' שר הבטחון, פ"ד לה (3), עמ' 113, 132).

89. אשר על כן, אנו דורשים כי לאור טענותינו לעיל, תורה כבוד הנציבה למשרד הפנים להעניק לגב' ב' _____ תושבות קבע, כמתחייב על פי הדין.

בכבוד רב,

נועה דיאמונד, עו"ד

לוט:

נספחים א-כא

תצהיר תומך

בקשה למתן צו ביניים

הנציבה מתבקשת להוציא מלפניה צו ביניים, המורה למשרד הפנים, כי יימנע מהרחקת מרשתי, גב' ב' _____ (להלן: **המבקשת**) מישראל עד ל-45 יום ממיצוי ההליכים בהשגה, שהוגשה בצמוד לבקשה זו.

ואלה נימוקי הבקשה:

1. המבקשת נולדה בירושלים ביום 12.1.1985. הוריה, מר _____ ס', ת.ז. _____ וגב' _____ ס', ת.ז. _____, הינם תושבי קבע של מדינת ישראל.
  2. חרף העובדה שנולדה בירושלים לזוג הורים תושבי קבע במדינת ישראל, משרד הפנים מסרב להסדיר את מעמדה של המבקשת. כתוצאה מכך, חשופה המבקשת לעיכובים, מעצרים וסכנת גירוש מארצה. צו הביניים דרוש על מנת להסיר סכנות אלה מעל ראשה של המבקשת עד לבירור זכויותיה המהותיות.
  3. יודגש, כי למבקשת מעולם לא יוחס כל סיכון ביטחוני. צו הביניים המבוקש אינו פוגע, אפוא, בפעילות התקינה של המינהל או בציבור.
  4. אי הוודאות באשר למעמדה של המבקשת וסכנת הגירוש המרחפת על ראשה, פוגעות באורח קשה בהתנהלות התקינה של חיי משפחתה של המבקשת, הנשואה לישראלי ולהם 4 ילדים משותפים.
  5. צעד של גירוש, בטרם תכריע הנציבה בהשגה לגופה, עלול לגרום נזק נפשי, בריאותי וכלכלי חמור למבקשת ולבני משפחתה, שלא ניתן יהיה לתקנו בדיעבד.
- אשר על כן, מתבקשת הנציבה להוציא צו ביניים כמבוקש בכותרת בקשה זו.

היום, 28 בפברואר, 2011

נועה דיאמונד, עו"ד
ב"כ המבקשת